

Van een vieze schapenvacht tot een zijdezachte pantoffel

Rients en Thomas van Buren runnen de enige schapenvachtlooierij in Nederland. Elke week wassen, ontvlezen, drogen, rekken, kammen, scheren en schuren ze zo'n 300 vachten. Een hels karwei en ook nog eens zeer nauwkeurig werk.

HANNEKE Aaftink
(foto's: Henk Riswick)

Van Buren in Bolsward verwerkt gezouten schapenvellen tot gezondheidsvachten, decoratieve vachten en producten als fietszadeldekjes, autohoezen en pantoffels. Behalve de gebroeders Van Buren zijn twee werknemers fulltime op het familiebedrijf werkzaam. Van Buren gebruikt voornamelijk vachten van Texelaars. „De vacht van dit ras heeft goede eigenschap-

pen. De veerkracht van de wol is goed en ook de dichtheid is uitstekend”, vertelt Van Buren. In de looierij worden alleen vachten van lammeren verwerkt. „Oudere schapen zijn vaak wat grover in de wol en bovendien is de wol wat harder.”

De meeste vachten komen bij huidenhandelaren in Duitsland en Nederland vandaan. „Daar kopen we grote partijen van soms wel duizend vachten. Ze zijn gezouten zodat ze niet gaan rotten. Stuk voor stuk zoeken wij de schapenvellen uit

zodat we verzekerd zijn van een goede partij.” In de vachten mogen geen gaten en vilsneden zitten. Ook vachten die zijn gemarkeerd met verf kunnen ze niet gebruiken. „Dat krijg je er namelijk nooit meer uit.”

Wassen, looien en drogen

Elke dag van de week staat in het teken van een bepaalde productiefase. Maandag is de wasdag. De vellen gaan dan in een grote houten kuip met een wolwasmid-

del. Haspels houden de schapenvachten in beweging. Dinsdag ontveest Van Buren de vachten. Een speciale machine schraapt de huid schoon. De huiden krijgen vervolgens voor de tweede keer een wasbeurt en op dinsdagavond gaat het voorlooiproces van start. De vachten gaan in een bad met zuur en vet. Deze toevoegingen maken de huid weer soepel. Tevens worden wat looistoffen toegediend die de laatste bacteriën moeten doden en zorgen voor verduurzaming van de huid. „Dit is een zeer nauwkeurig werkje. Als de looistoffen te laat worden toegediend, laat haar namelijk los van de huid”, vertelt Riets van Buren.

Donderdag en vrijdag vindt het daadwerkelijke looien, het conserveren van de huiden tot leer, plaats. De vachten krijgen stapsgewijs verschillende looistoffen toegediend. „Vervolgens wringen en drogen we de vachten”, legt Van Buren uit. „Dat moet zo natuurlijk mogelijk. Ze hangen een kleine week aan spijkers aan het plafond. Als het te snel gaat, krimpt de huid. We verhitten de vachten eerst met warme lucht totdat het meeste vocht eruit is. Vervolgens laten we de lucht steeds kouder worden.” Onder het droogproces worden de huiden twee keer met een speciale machine gerekt zodat het vel flexibel blijft.

Na het drogen wordt de huid aan de onderkant geschuurd zodat hij mooi egaal wordt. De vacht wordt met een machine gekamd. De decoratieve vachten gaan vervolgens in een apparaat met een groot strijkijzer dat de haren een mooie glans geeft. De vachten die voor de gezondheidszorg worden gebruikt in rolstoelen of op bedden, moeten eerst op de juiste lengte worden geschoren. Als laatste worden de vachten wat bijgesneden zodat ze een mooie vorm krijgen.

Dit productieproces van gezouten vel tot eindproduct duurt drie weken. De vachten voor de pantoffels, fietszadels en andere producten moeten daarna nog wel in elkaar worden gezet. Voor elk product heeft Van Buren mallen. De uitgesneden patroondelen worden met een speciale naaimachine aan elkaar genaaid. „Dit kost veel tijd. Elke dag is hier continu iemand mee bezig.”

Fietsers met zadelpijn

De groep afnemers van de producten van Van Buren is erg divers. Die varieert van grote woningtextielzaken tot marktkooplui. Ook is er naast de looierij een showroom die regelmatig door fietsers met zadelpijn wordt bezocht. „En kaasboerderijen zijn goede klanten. Er zijn steeds meer boeren die in een winkeltje aan huis hun eigen zuivelproducten ver-

Deze kuip wordt gebruikt voor het wassen en looien van de huiden.

Thomas maakt de binnenzijde zo glad als suède met een slijpsteen.

Met deze machine rekt Riets de huid om die flexibel te houden.

De wollen pantoffels worden met een speciale naaimachine in elkaar gezet.

kopen. Sommigen vullen hun assortiment aan met klompen of schapenvachten.” Behalve in Nederland wordt er ook veel in Duitsland verkocht. „Daar is de vraag naar natuurproducten groter. Maar in Nederland zijn natuurproducten ook een groeimarkt. Steeds meer mensen kopen een schapenvacht voor hun baby. Deze vacht kan in de wandelwagen, kinderwagen of gewoon in bed.”

Concurrentie uit buitenland

Schapenvachtlooierij Van Buren bestaat al meer dan honderd jaar. De overgrootvader van Riets en Thomas begon met een huidenhandel. Hij kocht schapenvachten in bij slagers, zoutte ze en verkocht ze vervolgens aan de lederindustrie. Daarnaast had hij een vellenbloterij. „Hij ontdeed de huiden van de wol zodat hij het leer overhield.” Rond 1970 ging het bedrijf gedeeltelijk over op het looien van schapenvachten. „Er was toentertijd steeds meer vraag naar kant-en-klare schapenvachten. Bovendien werd de handel minder door de stabilisering van de wereldmarktprijzen.” Al snel legde de familie zich helemaal toe op de looierij.

Van Buren is als enige looierij in Nederland overgebleven. „Het wordt steeds moeilijker vanwege de concurrentie uit de lagelonenlanden en ook milieutechnisch wordt het er niet gemakkelijker op.” Met zijn optimisme slaat Van Buren zich er echter door. Over de belangstelling heeft hij niets te klagen. „Vooral in de herfst en winter is het erg druk. En in de zomer wordt een deel van onze vachten verkocht in toeristische gebieden zoals Terschelling, Texel en de Noordzeekust.” De vachten zijn verkrijgbaar in verschillende soorten en maten. „Ik krijg wel eens een klant die een schapenvel wil dat er precies hetzelfde uitziet als een ander vel dat hij al eerder heeft gekocht. Dat is echter niet te doen. Elk schaap is verschillend en de vacht ook.”

Van Buren heeft vrij veel vachten op voorraad. „Wanneer er een bestelling binnenkomt, kunnen we die met behulp van onze voorraden vrij snel leveren.” Ook is het mogelijk om een vacht van een eigen schaap te laten looien bij Van Buren. „Als het schaap door een goede slager is geslacht en het vel is goed gezouten, maken we er een mooie, zachte vacht van”, vertelt Van Buren.

Van Buren wil in de toekomst het assortiment verbreden. „Er zijn nog volop mogelijkheden. Zo zijn schapenvachten erg geschikt voor de ruitersport, voor onder het zadel bijvoorbeeld. En in de gezondheidszorg zijn ook nog volop mogelijkheden. De vraag naar natuurproducten wordt steeds groter.” □